

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Hapanta Ta Hellēnisti Heuriskomena

Origenes

Coloniæ, 1685

Ex Tomo in quartum Psalmum, ad illa verba: Multi dicunt, quis ostendet
nobis bona? Interprete Joanne Tarino.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79842](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79842)

EX COMMENTARIO in PSALM. 1. vers. 3.

Interprete DIONYSIO PETAVIO.

HUjus loci auctoritate freti simpliciores quidam ex fidelibus negant malos Resurrectionis compotes futuros, aut Dei iudicio dignandos; neque cuiusmodi Resurrectionem, aut quale sibi iudicium fingant, aperte satis exprimunt. Ac licet suam de his sententiam aperire videantur, ipsa illos inquisitio convincet, ostendeturque nec quod consequens est, ac coherens servari ab illis posse, nec Resurrectionis ac iudicii modum & rationem intelligi. Igitur si interrogemus, cuiusnam sit futura Resurrectio; corporum respondent, quæ nos modo circumdant. Instantibus nobis, totius illorum substantiæ, nec ne futura sit; antequam diligenter istud expendierint, totius fore pronuntiant. Quod si nos ad illorum simplicitatem accommodantes, neque quicquam de fluxa ac mutabili corporum natura disputantes, dubitando rursus interrogemus, num una sanguis ille omnis resurgat, qui secta identidem vena defluerit, ac quicquid præterea carnis morborum vis absorpserit, nec non & pili omnes qui unquam enati sunt, an ii duntaxat qui sub obitum nostrum effloruerint: nonnunquam ad eam quaestionem offendunt, ac Deo permittendum esse dicunt, ut quidquid voluerit, de ea constituat. Interdum vero velut assentiendo, solos illos nobiscum resurrecturos esse pilos asserunt, quos sub vitæ exitum habuerimus. At qui magis inter illos strenui sunt, ne sanguinis copiam omnem, qui ex corporibus nostris plerumque secretus est, itidemque carnem omnem, quæ per morbos in sudorem aut aliam ejusmodi materiam abiit, in unum conferre sua oratione cogantur; qualia sub mortem extiterint, resurgere corpora nostra prædicant.

ΕΝ ΤΑΥΤΩ ΟΙ ΑΠΛΩΣΕΡΟΙ ΤΙ ΠΕΠΙΣΘΟΤΩΝ ΟΣ ΜΩΜΟΙ ΝΟΜΙΖΟΥΣΙ ΤΑΣ ΑΣΕΒΕΙΣ Τ ΑΝΑΣΣΕΩΣ ΜΗ * ΤΟ ΔΕ ΞΑΔΑ, ΚΑΙ Τ ΔΕΙΑΣ ΚΕΙΣΕΩΣ ΜΗ * ΚΑΤΑ ΞΕΙΔΑ, ΤΙ ΝΟΟΥΝΤΕΣ ΤΩ ΔΕΙΑΣ ΑΣΙΝ, ΚΑΙ ΠΟΤΕ ΤΑΠΛΩ ΤΩ ΚΕΙΣΙΝ ΦΑΝΤΑΖΟΜΕΝΟΙ, ΕΠΑΝΘΑΦΙΖΟΝΤΕΣ * ΚΑΝ ΔΟΞΩΣΙ ΑΕΙ ΤΕΤΩΝ ΔΟΦΑΝΕΩΣ, Η ΒΑΣΑΝΘΑΥΤΕΣ ΔΙΕΛΕΓΞΕΙΤΟ ΕΞΗΣ ΑΚΟΛΟΥΘΩΣ ΣΩΞΕΙΝ Ε ΔΩΑΜΕΝΟΙΣ, ΜΗ ΚΕΚΕΡΑΤΗΚΑΙ ΤΩΝ ΑΕΙ ΔΩΑΣΣΕΩΣ Ε ΚΕΙΣΕΩΣ ΤΕΡΕΠΩ ΕΔΩΝ ΠΥΘΑΝΩΜΕΘΑ, ΠΝΘΗ ΑΝΑΣΣΕΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ; ΔΗΚΕΩΝ ΤΟΠΙ ΤΩ ΣΩΜΑΤΩΝ, ΑΝ ΑΕΚΕΙΜΕΘΑ ΝΗ * ΕΙΔΕ ΑΣΕΒΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗ ΣΑΝΤΩΝ ΗΝΥΡ, ΠΟΤΕΡΕΝ Τ ΕΣΙΑΣ ΟΛΗΣ ΑΥΤΩΝ, Η ΕΧΕ; ΠΕΙΝ ΒΑΣΘΗΝΑΙ ΛΕΓΟΥΝ, ΟΤΙ Τ ΟΛΗΣ * ΕΑΝ Τ ΑΣΕΒΕΙΣ ΑΠΟΡΗΣΩΜΕΝ ΣΥΜΑΕΙΦΕΡΕΜΕΝΟΙ ΤΗ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΑΥΤΩΝ, ΚΑΙ ΕΔΩΝ ΑΕΙ Ε ΡΩΞΕΙΝ ΕΝΑΙ ΤΩ ΕΣΙΑΝ ΕΞΕΤΑΖΟΝΤΕΣ, ΕΙ ΣΥΝΑΝΑΣΣΕΤΑΙ ΤΑ ΔΥΠΡΟΔΟΣΑΝΤΑ ΕΝ ΦΛΕΒΟΤΟΜΙΑΣ ΑΙΜΑΤΩ, ΚΑΙ ΑΙ ΕΚΑΚΕΙΣΑΙ ΕΝ ΝΟΤΙΣ ΣΑΡΚΕΣ, Ε ΤΡΙΧΕΣ ΠΑΣΑΙ ΑΠΟΤΕ ΧΡΟΜΙΝΑ ΗΝΥΡ, Η ΜΟΝΑΙ ΑΙ ΑΣΕΒΕΙΣ ΤΗ ΕΞΟΔΩ ΘΛΙΒΟΜΕΝΑΙ. ΟΤΕ ΜΗ ΑΣΕΒΕΙΣ ΠΙΣΤΕΙ ΚΑΙ ΤΗ ΓΝΩΜΗ ΕΞΕΤΑΖΕΙ, ΟΙΟΜΕΝΟΙ ΔΕ ΕΝ ΕΠΙΤΡΕΠΕΙΝ ΤΩ ΔΕΩ Δ ΒΕΛΕΤΑΙ ΑΕΙ ΤΕΤΩΝ ΠΟΙΕΙΝ. ΟΤΕ Τ ΔΟΚΟΜΕΤΕΣ ΣΥΝΚΑΤΑΒΑΙΝΕΙΝ, ΤΑΣ ΕΠΙ ΤΕΛΕΙ ΤΑΥΤΗΣ Τ ΖΩΗΣ ΤΕΙΧΑΣ ΦΑΘΝ ΗΝΥΡ ΣΥΝΔΩΑΣΣΕΩΣ * ΟΙ Τ ΓΗΝΑΙΟΤΕΡΟΙ ΑΥΤΩΝ, ΕΝΑ ΜΗ ΑΝΑΓΚΑΖΩΝ ΤΑ ΑΙΜΑΤΑ ΣΥΝΑΓΑΙΝ ΤΩ ΛΟΓΩ, ΤΑ ΠΟΛΛΑΚΙΣ ΔΥΠΡΟΔΟΣΑΝΤΑ Τ ΣΩΜΑΤΩΝ ΗΝΥΡ, ΚΑΙ ΤΑΣ ΜΕΤΑΒΑΛΛΑΣΣΑΣ ΣΑΡΚΑΣ ΕΝ ΝΟΤΙΣ, * ΙΟΡΩΑΣ Η ΟΙΑΝ ΔΙΠΟΤΕ ΥΛΗΝ, ΦΑΣΙ ΤΑ ΕΠΙ ΤΕΛΕΙ ΗΝΥΡ ΑΝΑΣΣΕΩΣ ΣΩΜΑΤΑ.

Ex Tomo in quartum Psalmum, ad illa verba:

Εκ τ' τομης * τ' εις τ' ο' . καλ' μόν' εις τ' .

Multi dicunt, quis ostendet nobis bona?

Πολλοὶ λέγουσι· τίς δείξει ἡμῖν τὰ ἀγαθὰ;

Interprete JOANNE TARINO.

CUM in magna controversia & contentione versetur, quænam bona & quænam mala sint; & nonnulli affirmant, nec bona, nec mala, arbitraria esse; utpote qui voluptatem bonam, malum vero id quod molestum est, pronuntiant: alii vero in iis solis quæ libere suscipiuntur bona & mala includant; & virtutes quidem earum-

ΠΟΛΛΗΣ ΑΕ ΤΙΣ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ ΖΗΤΗΣΕΩΣ ΤΥΓΧΑΝΕΙΣ ΑΕΙ ΤΩ, ΕΝΑ ΤΑ ΑΓΑΘΑ, ΚΑΙ ΕΝΑ ΤΑ ΚΑΚΑ, ΚΑΙ ΠΝΩΝ ΜΗΔΕ ΑΣΕΒΕΤΑ ΕΝΑΙ ΛΟΓΟΝΤΩΝ ΤΑ ΑΓΑΘΑ ΕΤΑ ΚΑΚΑ. ΕΩΣΠΕΡΙ ΤΩ ΗΔΩΝΩ ΑΓΑΘΩΝ ΔΥΠΡΟΔΟΣΑΝΤΩΝ, ΚΑΚΩΝ ΔΕ Τ' ΠΟΝΗΡΩΝ, ΕΤΕΡΩΝ ΔΕ ΕΝ ΜΟΝΟΙΣ ΑΣΕΒΕΤΑΙΣ ΣΩΜΑΤΑ.

ἀρεπκοῖς καὶ ἀκαλείωνται ἀγαθὰ καὶ κακά. ^A καὶ ὡς μὴ δρεῖας, καὶ ὡς κατ' αὐτὰς
 πράξεις μόνως ἀγαθὰ λεγόντων. ὡς ὅ κα-
 κίας καὶ ὡς καὶ κακίαν ἐνεργείας κακά· τρεῖ-
 τῶν ὄντων τ' μνησῶν, καὶ ἅμα ἐν ἀρε-
 πκοῖς ἢ ἀκαλείωνται λεγόντων ἐν αὐτῇ ἀ-
 γαθὰ καὶ κακά. ^B Ἐκότες * ὡς τῇ πθη-
 νοτήτων ἀρετῇ καὶ ἀκαλείωνται πολλοὶ τῶν πεινόντων
 * φιλομαθοῦντες, εἰς τὸν θεὸν ἀγαθὸν ὅπου
 λεγόμεν αὐτῷ· πῶς δαίξει ἡμῖν τὸ ἀγαθόν; ὅ-
 μῃ οὖν ἐν ἀρεπκοῖς ἐστὶν ἢ τῷ ἀγαθῷ
 φύσει, πᾶς ὁποῦν διδοὺς χάριτος ἐν θεῷ
 κρείσσει * λόγον, * ἀδίδακτος ὁμολογήσῃ
 * ἀγαθὸν γὰρ φησὶν εἶναι, ἐφ' ὃ ἀκράτε-
 ται πῶς. ὅ γε ἀγαθὸς δόδωκε καὶ πᾶσι, ὅτι ὅλην
 ἡν πῶς, ὅτι πολλῶν σε καὶ ἡσώ. εἰσελθε εἰς
 τὴν χάριν ὅς κρείσσει σὲ· ἀγαθὸν ὅ τ' ἀπὸ ὁ
 ἀγαθὸς ἀνθρώπων ἐν τ' καρδίᾳ αὐτῶν ἀρεπ-
 κῶν, ὡς ὁ σωτὴς φησὶν· ὁ ἀγαθὸς ἀνθρώπων
 ἐν ἀγαθῷ ἡσώ. καὶ τ' καρδίας αὐτῶν ἀρε-
 φέρει τὸ ἀγαθόν· καὶ ἀπαξάπῳ πᾶς καρ-
 * πὸς δένδρου ἀγαθὸς ἀρεπκοῦς ὢν, * ἀγα-
 θὸν ἐστὶν. ὡς ἀγάπη, καὶ ἐξήγη, καὶ χάρις, καὶ
 μακροθυμία, καὶ χρηστότης καὶ ἀγαθωσύνη,
 πῶς, καὶ πρᾶξις, ὡς ἐκείνη. τὰ ὅ ἐναντία
 * ἡ δὲ τοῖς κακά. * εἰ ὅ καὶ μὴ τὴν δ' ἀρεπκοῦ δι-
 δασκαλίαν ἐπὶ πάσῃ, ἐκακὸν, ἐν ἀρε-
 πκοῖς ζητῶν· καὶ ἡ δὲ πᾶσι κακὸν ἢ ἀγαθὸν ἐν
 ἀρεπκοῖς, ὡς ἡσώ. ἐξέτασαντες τὰ κα-
 δειξόμενα· ἀλλ' ἐπὶ γὰρ τὸ τῶν μνησῶν
 τοῖς ἀρεπκοῖς τὰ ἀκαλείωνται λεγόμενα,
 ἀγαθὰ αὐτῶν ἐκ κακά. ἐκείνοι γὰρ οἰοῦνται τῶν
 ἀγαθῶν τὰ μὴ εἶναι θεῷ ψυχῇ, τὸ ὅ θεῷ
 σῶμα. τὸ ὅ θεῷ. ὁμοίως ὅ καὶ τῶν κακῶν. ἐ-
 θεῷ ψυχῇ μὴ, δρεῖαν, ἐπὶ κατ' ἀρε-
 τὴν πράξεις· ἢ κακίαν, ἐπὶ τὰς καὶ κακίαν
 πράξεις· θεῷ σῶμα δὲ ὑγίαν, ἐπὶ δεξιάν,
 ἐπὶ καλῶν· ἢ νόσον, ἐπὶ καχεξίαν, ἐπὶ ἀσθεν-
 θεῷ τὸ ἐκτός δὲ, πλοῦτον ἐπὶ πένειν, δόξαν
 ἐπὶ ἀδοξίαν, δύναμιν ἐπὶ ἀσθενίαν· ὁμοίως
 ταῖς πνεύματι καὶ τὰς γραφὰς ὁμοίως τρία
 ἡσώ εἶναι τῶν ἀγαθῶν, καὶ τρία τῶν κακῶν. τὰς
 γὰρ δεξιάς καὶ τὰς κακίας ἀρεπκοῖς εἶναι
 ἀγαθὰ καὶ κακά μὴ τὰ ὁμολογούμενα καὶ
 ἐφ' ἡμῶν ἐν δρεῖαν, καὶ κακία, καὶ ταῖς κατ' αὐτὰς πράξεσι, καὶ ἡσώ
 σωματικά, καὶ τὰ ἐκτός ὅθεν διδοῦνται ἀγαθὰ, ἢ κακά τυγχάνειν· καὶ θεῷ
 μὴ δρεῖαν καὶ κακίαν πᾶσι δαίμονι, τῶν ἡσώ * πραγμάτων διδασκόντων δὲ ἡμᾶς
 μὴ ἀρεπκοῖς δικαιοσύνην, καὶ φρόνησιν, ἐπὶ σωφροσύνην, καὶ ἀνδρίαν, καὶ τὰς
 κατ' αὐτὰς πράξεις· ἐκκλίνειν δὲ τὰ τοῖς ἐναντία· διόπερ ἐχρεῖα ἀρεπκοῖς
 ματῶν εἰς τὰ θεῷ τῶν ἀρεπκοῖς ἀγαθὰ· σωματικά δὲ καὶ ἐκτός ἀγαθὰ,
 F 2 quæ

que actiones solas bona vocent, vitia au-
 tem & vitiosas actiones mala: tertium au-
 tem sit genus eorum qui hæc permiscunt,
 & simul inter arbitraria & non arbitraria
 esse bona & mala dicunt, probabilitate in-
 ducti plerique fidelium discendi cupidi, ad
 locum de bonis merito dixerint: *Quis osten-*
det nobis bona? Naturam igitur bonorum
 eam esse, ut libere suscipi aut omitti pos-
 sint, nemo qui iudicii rationem admittat,
 audeat dubitare; bonum quippe ait esse,
 ubi aliquis audiet: *Euge serve bone & fidelis,*
super pauca fuisti fidelis, super multa te consti-
tuiam: ingredi in gaudium Domini tui. Et
 bonum est, quod a viro bono, ex corde, ut
 Servator ait, profertur: *Bonus homo ex*
bono thesauro cordis sui profert bona. Atq; ut
 semel dicam, omnis fructus arboris bonæ,
 qui libere suscipi potest, bonum est; ut
 charitas, pax, gaudium, patientia, beni-
 gnitas & bonitas, fides, mansuetudo, con-
 tinentia; his vero contraria, mala. An
 vero etiam ex Christi doctrina aliquid bo-
 num sit, & malum, & arbitrarium, disce-
 ptandum est; & an bonum aliquid, aut ma-
 lum sit in iis quæ libere suscipiuntur, ut
 postea expensis & examinatis illis, ostende-
 mus. Nec vero quæ ab iis afferuntur qui
 arbitrariis non arbitraria miscunt, bona &
 mala fuerint: illi enim existimant, bono-
 rum alia in anima, alia in corpore, alia ex-
 terna esse, quemadmodum & mala. In ani-
 ma, esse virtutem & actiones a virtute pro-
 fectas, vel vitium & actiones vitiosas. In
 corpore, sanitatem, robur, pulchritudinem,
 vel contra, morbum, malam corporis habi-
 tudinem, & deformitatem. Externa deni-
 que, divitias, paupertatem, gloriam, igno-
 miniam, nobilitatem, ignobilitatem. Tria
 item bonorum genera, & totidem malorum
 in Scripturis reperiri quidam existimant.
 Virtutes enim & vitia fatentes bona & ma-
 la esse, præter ea quæ apud nos in confesso
 sunt, in virtute ac vitio, & in actionibus
 quæ inde proficiuntur, Scripturæ testimo-
 niis utentur, quæ res corporis, & externas,
 bona vel mala esse declarant: & de virtu-
 tibus quidem ac vitiis, quid verbis opus est,
 cum disciplina morum doceat amplecten-
 dam nobis iustitiam, prudentiam, tempe-
 rantiam, fortitudinem, & ad earum nor-
 mam exactas rationes; vitanda esse his con-
 traria? Quare non opus est exemplis ad ea,

quæ ab arbitariis proficiuntur, bona. A
Corporis autem & externa bona ex hujus
expositione dicti multifariam demonstra-
bunt: sed impræsentiarum sufficit quædam
apponere ex iis quæ in Exodo, Levitico
& Deuteronomio habentur. Ut promil-
siones iis factæ, qui mandata servant; at-
que ut minæ & execrationes in eos, qui
transgrediuntur ipsa, ut quod sanitas bo-
num sit, & morbus malum, in Exodo de-
nuntiari ostendet: Si custodieris mandata

Exod. 15.
26.

Deut. 2.
38. & 19.

mea & præcepta mea, morbum omnem, quem
immiſi Egyptiis non inducam in te: ego enim
sum Dominus sanans te. Quodque in Deute-
ronomio ad peccantes dicitur, videtur cor-
poris plagas & morbos in malis reponere,
in bonis vero sanitatem & robur corporis.

Verba hæc sunt: Si non obedieritis, ne facia-

tis omnia verba Legis hujus scripta in libro hoc,
ut timeatis nomen hoc honorandum & admi-
rabile, Dominum Deum, incredibiles faciet Do-
minus plagas tuas & plagas seminis tui, plagas
magnas & admirabiles, morbos malos & pluri-
mos: & converterit in te omnem plagam Egypti
malam, quam devitasti à conspectu ipsorum, &
conglutinabitur tibi, & omnem molliem &
omnem plagam non scriptam in libro Legis hu-
jus, adducet Dominus super te, donec exterminaverit te. Et rursus perfringentibus man-

data dicitur: Immittam vobis febrem & ar-

guatum morbum, & tabescentes oculos vestros,
& animam vestram liqueſcentem. Præterea
in Deuteronomio pietatis & religionis de-

fertoribus, rigorem cervicis insanabilem
iminatur. Bona vero externa qui volunt ex
divinis literis polliceri, his utuntur Levitici

verbis: Si in mandatis meis ambuletis, & præ-

cepta mea servatis, & impleatis ipsa, dabo vo-
bis pluviam in tempore suo, & terra dabit ger-
mina sua, & ligna camporum dabunt fructum
suum, & excipiet vobis eritura vindemiam, &
vindemia excipiet satiationem, & comedetis pa-
nem vestrum in satietatem, & cum securitate
habitabitis in terra vestra, & cætera. Ex Deute-

ronomio hæc afferent: Et erit, ubi lor-

dancem transieritis, in terram quam Dominus
Deus dæi vobis, & cavebitis ut omnia manda-
ta ejus, quæ ego vobis hodie præscribo, implea-
tis: & dabit vobis Dominus Deus tuus, esse super
omnes, & venient super te omnes benedictiones
hæc, & invenient te, si audieris vocem Domini
Dei tui. Benedictus tu in urbe, & benedictus
tu in agro, benedicti fœtus ventris tui, & ger-

mina tua, & cætera. In Deuteronomio hæc
afferent: Si in mandatis meis ambuletis, & præ-

cepta mea servatis, & impleatis ipsa, dabo vo-
bis pluviam in tempore suo, & terra dabit ger-
mina sua, & ligna camporum dabunt fructum
suum, & excipiet vobis eritura vindemiam, &
vindemia excipiet satiationem, & comedetis pa-
nem vestrum in satietatem, & cum securitate
habitabitis in terra vestra, & cætera. Ex Deute-

ronomio hæc afferent: Et erit, ubi lor-

dancem transieritis, in terram quam Dominus
Deus dæi vobis, & cavebitis ut omnia manda-
ta ejus, quæ ego vobis hodie præscribo, implea-
tis: & dabit vobis Dominus Deus tuus, esse super
omnes, & venient super te omnes benedictiones
hæc, & invenient te, si audieris vocem Domini
Dei tui. Benedictus tu in urbe, & benedictus
tu in agro, benedicti fœtus ventris tui, & ger-

mina tua, & cætera. In Deuteronomio hæc
afferent: Si in mandatis meis ambuletis, & præ-

cepta mea servatis, & impleatis ipsa, dabo vo-
bis pluviam in tempore suo, & terra dabit ger-
mina sua, & ligna camporum dabunt fructum
suum, & excipiet vobis eritura vindemiam, &
vindemia excipiet satiationem, & comedetis pa-
nem vestrum in satietatem, & cum securitate
habitabitis in terra vestra, & cætera. Ex Deute-

ronomio hæc afferent: Et erit, ubi lor-

dancem transieritis, in terram quam Dominus
Deus dæi vobis, & cavebitis ut omnia manda-
ta ejus, quæ ego vobis hodie præscribo, implea-
tis: & dabit vobis Dominus Deus tuus, esse super
omnes, & venient super te omnes benedictiones
hæc, & invenient te, si audieris vocem Domini
Dei tui. Benedictus tu in urbe, & benedictus
tu in agro, benedicti fœtus ventris tui, & ger-

mina tua, & cætera. In Deuteronomio hæc
afferent: Si in mandatis meis ambuletis, & præ-

cepta mea servatis, & impleatis ipsa, dabo vo-
bis pluviam in tempore suo, & terra dabit ger-
mina sua, & ligna camporum dabunt fructum
suum, & excipiet vobis eritura vindemiam, &
vindemia excipiet satiationem, & comedetis pa-
nem vestrum in satietatem, & cum securitate
habitabitis in terra vestra, & cætera. Ex Deute-

ronomio hæc afferent: Et erit, ubi lor-

dancem transieritis, in terram quam Dominus
Deus dæi vobis, & cavebitis ut omnia manda-
ta ejus, quæ ego vobis hodie præscribo, implea-
tis: & dabit vobis Dominus Deus tuus, esse super
omnes, & venient super te omnes benedictiones
hæc, & invenient te, si audieris vocem Domini
Dei tui. Benedictus tu in urbe, & benedictus
tu in agro, benedicti fœtus ventris tui, & ger-

mina tua, & cætera. In Deuteronomio hæc
afferent: Si in mandatis meis ambuletis, & præ-

cepta mea servatis, & impleatis ipsa, dabo vo-
bis pluviam in tempore suo, & terra dabit ger-
mina sua, & ligna camporum dabunt fructum
suum, & excipiet vobis eritura vindemiam, &
vindemia excipiet satiationem, & comedetis pa-
nem vestrum in satietatem, & cum securitate
habitabitis in terra vestra, & cætera. Ex Deute-

ronomio hæc afferent: Et erit, ubi lor-

dancem transieritis, in terram quam Dominus
Deus dæi vobis, & cavebitis ut omnia manda-
ta ejus, quæ ego vobis hodie præscribo, implea-
tis: & dabit vobis Dominus Deus tuus, esse super
omnes, & venient super te omnes benedictiones
hæc, & invenient te, si audieris vocem Domini
Dei tui. Benedictus tu in urbe, & benedictus
tu in agro, benedicti fœtus ventris tui, & ger-

mina tua, & cætera. In Deuteronomio hæc
afferent: Si in mandatis meis ambuletis, & præ-

cepta mea servatis, & impleatis ipsa, dabo vo-
bis pluviam in tempore suo, & terra dabit ger-
mina sua, & ligna camporum dabunt fructum
suum, & excipiet vobis eritura vindemiam, &
vindemia excipiet satiationem, & comedetis pa-
nem vestrum in satietatem, & cum securitate
habitabitis in terra vestra, & cætera. Ex Deute-

ronomio hæc afferent: Et erit, ubi lor-

dancem transieritis, in terram quam Dominus
Deus dæi vobis, & cavebitis ut omnia manda-
ta ejus, quæ ego vobis hodie præscribo, implea-
tis: & dabit vobis Dominus Deus tuus, esse super
omnes, & venient super te omnes benedictiones
hæc, & invenient te, si audieris vocem Domini
Dei tui. Benedictus tu in urbe, & benedictus
tu in agro, benedicti fœtus ventris tui, & ger-

mina tua, & cætera. In Deuteronomio hæc
afferent: Si in mandatis meis ambuletis, & præ-

cepta mea servatis, & impleatis ipsa, dabo vo-
bis pluviam in tempore suo, & terra dabit ger-
mina sua, & ligna camporum dabunt fructum
suum, & excipiet vobis eritura vindemiam, &
vindemia excipiet satiationem, & comedetis pa-
nem vestrum in satietatem, & cum securitate
habitabitis in terra vestra, & cætera. Ex Deute-

ronomio hæc afferent: Et erit, ubi lor-

dancem transieritis, in terram quam Dominus
Deus dæi vobis, & cavebitis ut omnia manda-
ta ejus, quæ ego vobis hodie præscribo, implea-
tis: & dabit vobis Dominus Deus tuus, esse super
omnes, & venient super te omnes benedictiones
hæc, & invenient te, si audieris vocem Domini
Dei tui. Benedictus tu in urbe, & benedictus
tu in agro, benedicti fœtus ventris tui, & ger-

mina tua, & cætera. In Deuteronomio hæc
afferent: Si in mandatis meis ambuletis, & præ-

cepta mea servatis, & impleatis ipsa, dabo vo-
bis pluviam in tempore suo, & terra dabit ger-
mina sua, & ligna camporum dabunt fructum
suum, & excipiet vobis eritura vindemiam, &
vindemia excipiet satiationem, & comedetis pa-
nem vestrum in satietatem, & cum securitate
habitabitis in terra vestra, & cætera. Ex Deute-

ronomio hæc afferent: Et erit, ubi lor-

dancem transieritis, in terram quam Dominus
Deus dæi vobis, & cavebitis ut omnia manda-
ta ejus, quæ ego vobis hodie præscribo, implea-
tis: & dabit vobis Dominus Deus tuus, esse super
omnes, & venient super te omnes benedictiones
hæc, & invenient te, si audieris vocem Domini
Dei tui. Benedictus tu in urbe, & benedictus
tu in agro, benedicti fœtus ventris tui, & ger-

mina tua, & cætera. In Deuteronomio hæc
afferent: Si in mandatis meis ambuletis, & præ-

cepta mea servatis, & impleatis ipsa, dabo vo-
bis pluviam in tempore suo, & terra dabit ger-
mina sua, & ligna camporum dabunt fructum
suum, & excipiet vobis eritura vindemiam, &
vindemia excipiet satiationem, & comedetis pa-
nem vestrum in satietatem, & cum securitate
habitabitis in terra vestra, & cætera. Ex Deute-

ronomio hæc afferent: Et erit, ubi lor-

dancem transieritis, in terram quam Dominus
Deus dæi vobis, & cavebitis ut omnia manda-
ta ejus, quæ ego vobis hodie præscribo, implea-
tis: & dabit vobis Dominus Deus tuus, esse super
omnes, & venient super te omnes benedictiones
hæc, & invenient te, si audieris vocem Domini
Dei tui. Benedictus tu in urbe, & benedictus
tu in agro, benedicti fœtus ventris tui, & ger-

mina tua, & cætera. In Deuteronomio hæc
afferent: Si in mandatis meis ambuletis, & præ-

cepta mea servatis, & impleatis ipsa, dabo vo-
bis pluviam in tempore suo, & terra dabit ger-
mina sua, & ligna camporum dabunt fructum
suum, & excipiet vobis eritura vindemiam, &
vindemia excipiet satiationem, & comedetis pa-
nem vestrum in satietatem, & cum securitate
habitabitis in terra vestra, & cætera. Ex Deute-

ronomio hæc afferent: Et erit, ubi lor-

dancem transieritis, in terram quam Dominus
Deus dæi vobis, & cavebitis ut omnia manda-
ta ejus, quæ ego vobis hodie præscribo, implea-
tis: & dabit vobis Dominus Deus tuus, esse super
omnes, & venient super te omnes benedictiones
hæc, & invenient te, si audieris vocem Domini
Dei tui. Benedictus tu in urbe, & benedictus
tu in agro, benedicti fœtus ventris tui, & ger-

mina tua, & cætera. In Deuteronomio hæc
afferent: Si in mandatis meis ambuletis, & præ-

cepta mea servatis, & impleatis ipsa, dabo vo-
bis pluviam in tempore suo, & terra dabit ger-
mina sua, & ligna camporum dabunt fructum
suum, & excipiet vobis eritura vindemiam, &
vindemia excipiet satiationem, & comedetis pa-
nem vestrum in satietatem, & cum securitate
habitabitis in terra vestra, & cætera. Ex Deute-

ronomio hæc afferent: Et erit, ubi lor-

dancem transieritis, in terram quam Dominus
Deus dæi vobis, & cavebitis ut omnia manda-
ta ejus, quæ ego vobis hodie præscribo, implea-
tis: & dabit vobis Dominus Deus tuus, esse super
omnes, & venient super te omnes benedictiones
hæc, & invenient te, si audieris vocem Domini
Dei tui. Benedictus tu in urbe, & benedictus
tu in agro, benedicti fœtus ventris tui, & ger-

mina tua, & cætera. In Deuteronomio hæc
afferent: Si in mandatis meis ambuletis, & præ-

cepta mea servatis, & impleatis ipsa, dabo vo-
bis pluviam in tempore suo, & terra dabit ger-
mina sua, & ligna camporum dabunt fructum
suum, & excipiet vobis eritura vindemiam, &
vindemia excipiet satiationem, & comedetis pa-
nem vestrum in satietatem, & cum securitate
habitabitis in terra vestra, & cætera. Ex Deute-

ronomio hæc afferent: Et erit, ubi lor-

dancem transieritis, in terram quam Dominus
Deus dæi vobis, & cavebitis ut omnia manda-
ta ejus, quæ ego vobis hodie præscribo, implea-
tis: & dabit vobis Dominus Deus tuus, esse super
omnes, & venient super te omnes benedictiones
hæc, & invenient te, si audieris vocem Domini
Dei tui. Benedictus tu in urbe, & benedictus
tu in agro, benedicti fœtus ventris tui, & ger-

mina tua, & cætera. In Deuteronomio hæc
afferent: Si in mandatis meis ambuletis, & præ-

cepta mea servatis, & impleatis ipsa, dabo vo-
bis pluviam in tempore suo, & terra dabit ger-
mina sua, & ligna camporum dabunt fructum
suum, & excipiet vobis eritura vindemiam, &
vindemia excipiet satiationem, & comedetis pa-
nem vestrum in satietatem, & cum securitate
habitabitis in terra vestra, & cætera. Ex Deute-

ronomio hæc afferent: Et erit, ubi lor-

dancem transieritis, in terram quam Dominus
Deus dæi vobis, & cavebitis ut omnia manda-
ta ejus, quæ ego vobis hodie præscribo, implea-
tis: & dabit vobis Dominus Deus tuus, esse super
omnes, & venient super te omnes benedictiones
hæc, & invenient te, si audieris vocem Domini
Dei tui. Benedictus tu in urbe, & benedictus
tu in agro, benedicti fœtus ventris tui, & ger-

mina tua, & cætera. In Deuteronomio hæc
afferent: Si in mandatis meis ambuletis, & præ-

δικτὴ καὶ τὸ ῥητὸν ἐκδοχῆς πολλὰ ἔχον δι-
ξασ. πλὴν ὅτι ἔ παρὸν τοῦ δοχῆς ὡς
δαίμων ἐκ τῶν ἐν ἐξόδῳ, καὶ λαοικτῶ, καὶ
δουτερονομῶ καὶ ῥητῶν, ὡς ἐν ἐπαγγελίᾳ
ῥητῶν τῶν προφῶν τῶν ἐν ἐξόδῳ, καὶ ὡς ἐν
ἀπειλῇ καὶ κατὰ τῶν ῥητῶν τῶν ἐν ἐξόδῳ
αὐτῶν: ὅγε ὅτι ἡ ὑγίεια ἀγαθὸν ἐστὶ, καὶ ἡ νό-
σος κακὸν, διὸ τὸ ἐξόδον δεῖξει ταῦτα ῥη-
τέρας. ἐὰν τηρήσῃς τῶν ἐν ἐξόδῳ με καὶ τὰ
ῥητῶν ἀγαθὰ με, πᾶσαν νόσον ἢ ἐπιγασ-
τῆρὸς ἀργυρίῳ, ἐκ ἐπὶ ἑαυτῶν σε. ἐγὼ γὰρ
εἰμι κύριος ὁ ἰατρός σε: καὶ τὸ διὸ ἔ δου-
τερονομῶς δεῖ τῶν ἀμαρτηνῶν τῶν ἐν ἐξόδῳ
ἐπιγαστῆρὸς ἀν κακὸν μὴ παρὶσθῆναι τῶν ῥη-
ματικῶν πλῆθους καὶ τῶν νόσων, ἀγαθὸν δὲ δι-
νοῦν, ὅτι τῶν ὑγιᾶν, ὅτι τῶν ῥητῶν ῥητῶν
ἐκείνῳ ἔτος ἡ λέξις: ἐὰν μὴ ἀκούσῃς ποιεῖν
πάντα τὰ ῥήματα ἃ ὁ νόμος τέτα τα γέγραμ-
μένα ἐν τῷ ἐξόδῳ τέτα, φοβῆσθαι τὸ ὄνομα
τοῦ ἐν πῶν, καὶ τὸ θαυμάσιον ἔτος, κύριον τοῦ
θεοῦ, καὶ ὡς ἀδοξάζει κύριος τὰς πλῆθους σε,
καὶ τὰς πλῆθους τοῦ ῥητῶν τῶν, πλῆθους
μεγάλας καὶ θαυμάσιες καὶ νόσους πονηρὰς ὅτι

* πλείστας. καὶ ὅτι ἐξέφει ὅτι σε πᾶσαν τὴν κα-
πληγὴν ἀργυρίῳ τῶν πονηρῶν, ἢ διπλο-
βοῦ διὸ ῥητῶν αὐτῶν, καὶ κολληθήσεται
σοι καὶ πᾶσαν μαλακίαν, καὶ πᾶσαν πληγὴν
τῶν μὴ γέγραμμένων ἐν τῷ ἐξόδῳ ἔτος
τέτα ἐπὶ ἑαυτῶν κύριος ὅτι σε, ὡς ἀν ἐξόδο-
ῦ ῥητῶν ὅτι ἐπὶ ἑαυτῶν τῶν ἐν ἐξόδῳ
ῥητῶν λέγει. ὅτι ὅτι πλείονος ὑμῖν πῶν, ὅτι
ἰπτερον, καὶ φακὴν ὅτι τῶν ἐν ἐξόδῳ ῥητῶν
ὅτι τῶν ῥητῶν ὑμῖν ἐκτελέσας. ὡς τῶν
καὶ ἐν τῷ δουτερονομῶ τῶν ἀφιστῶν τῶν
θεοσεβείας ἀπειλῶν λόγῳ ὅτι ὅτι ὅτι ἀνάσ-
τῶν ὅτι ἐκτός ἀλάθῃ οἱ βελόνη καὶ τῶν θεοῦ
ἐπ ἀγγελῶν λόγῳ, τῶν μὴ διὸ ἔ λειπῶν
τέτοις χεῖρῳ. ἐὰν ἐν τῶν ῥητῶν ῥητῶν
προσέδῳ, ὅτι τῶν ἐν ἐξόδῳ με φυλάσσῳ
ἐὰν ποιῇτε αὐτάς, δώσω τὸν ὅτι ὑμῖν ἐν κατὰ
αὐτῶν, ὅτι ἡ γῆ δώσει τὰ ῥητῶν αὐτῶν, ὅτι
τὰ ῥητῶν τῶν πεδίων δώσει τὸν καρπὸν αὐτῶν, ὅτι
καταλήψῃ ὑμῖν ὁ ἀλοῦν τῶν τρυφῶν. ὅτι
τρυφῶν καταλήψεται τὸν ἀλόον. ὅτι φα-
κὴν καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

καὶ τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν τῶν ῥητῶν

brío habitus, ut etiam solitudinem optaret: A
& Joannes, qui in solitudinibus habitabat,
& præter locustas & mel agreste cibi nihil
sumebat, pelle succinctus lumbos, & villis
cameli amictus. Hos enim Legem servasse
fatebuntur. Quæremus ergo, an quæ bona
existimant, iis adfuerint qui Legem servave-
runt: quod cum demonstrare non possint,
eoredigentur, ut dicant falsas esse promit-
siones, quæ piis & religiosis fieri dicuntur;
vel si veræ sint, altiori sensu interpretandas
esse: si ad reconditum sensum coacti vene-
rint, destruetur eorum opinio, quod mor-
bum corporis & quæ externa putantur ma-
la impiis Lex minuetur, vel sanitatem cor-
poris polliceatur, & opes iis qui Deo ad-
hæserint. Quomodo vero stultum non sit,
in malis gloriari & latari, qui iis tenentur?
Si enim malæ sunt angustia, & ait Aposto-
lus se in malis gloriari, id vero stultum est,
nec stultus est Apostolus: certe mala non
sunt illa quibus vir sanctus exercetur, qui
penitus afflictus non coarctatur; inops non
derelinquitur; tentatus in mortem non
infertur; & cum mendicus censetur, mul-
tos ditat; cum nihil possidere credatur, om-
nia possidet: fidelis enim est totus mundus
divitiarum; infidelis, ne obolus quidem.
Præterea ex eorum opinione, qui tria bo-
norum genera & totidem malorum in Scri-
pturis reperiri posse affirmant, consequens
est, iustos in plurimis semper malis esse, cum
vera sit prophetia hæc, quæ dicit: *Multa*
angustia iustorum. Neque vero intempe-
stivum fuerit ea quæ Job acciderunt, in eo-
rum revocare memoriam, qui ea mala esse
putant: ut postquam fortissime perfundus
est iis quæ circumstantibus certaminibus,
de ipso liber ait: *An putas aliam ob causam*
me tecum esse collocutum, nisi ut iustus appare-
res? Si enim non aliter Job apparet iustus,
quam quod hi & ille eum casus circumve-
nerint, quomodo nunc vocaverimus, quæ
causæ fuerunt, cur iustitia ipsius eluceret?
Ex his etiam colligere licet, neque Diabol-
um viro sancto malum esse. Job igitur Dia-
bolus malum non erat: *quia diligentibus*
Deum, omnia in bonum Deus administrat, iis
qui iuxta propositum vocati sunt. Præterea di-
cemus non satis apparere, iustum earum fo-
re benedictionum participem quæ in Scri-
pturis positæ bonæ existimantur: multæ
quippe de viro illo sancto historiarum si expen-
dantur, istam interpretationem refellunt.
Quis enim fecerit sanctum esse sanus

ἄσθεα, καὶ αἰεὶ μυκηθεῖς, ὥς καὶ ἐρημίαν
οἰκῆσαι ἐβόησεν. καὶ ὁ ἰωάννης ὁ ἐν ταῖς * ἐρημίαις διατρεῖσθαι, καὶ πλὴν ἀκέραιον καὶ μέ-
λιτ' ἀγρίου μηδενὸς μέλαμα δάνων, δεῖμα π-
ῶς ἐξωσμεν τὴν ὁσφύν, καὶ διὰ τριχῶν
καμῆλου ἡμφιεσμεν. ὁ μολογήσει ἡδυν-
τας τετηρηκέναι τὸν νόμον, καὶ ἀπατήσομεν ἐν
ἀνομίᾳ ἀγαθὰ τοῖς τετηρηκόσι τοῖς ἰσχυροῖς.
οὐκ ἔχοντες δὲ δίκην, ἀπεκλεισθῶμεν εἰς τὴν
τοῦ Ἰουδαίου ἐναιτίας ἐπαγγελίας τὰς λεγομέ-
νας διδόναι τοῖς θεοσεβέσιν, ἢ ἀληθεῖς πυ-
χνώσας ἀναγωγὰς δίδουσι. εἰ δὲ ἐπ' ἀλλο-
γοῖαν ἀναγκαζέμεντες ἔλθωσιν, ἀθετηθήσεται
αὐτῶν ἡ ἐκκλησία. ὡς δὲ τὸν νόμον ἀπειλῶν
νόσον σωματικῶν, καὶ τοῦ ἐκτός νομιζόμενα
κατὰ τοῖς ἡστέονόσιν. ἡ ἐπαγγελία δὲ ὑμῶν οὐ
ἐναι τὰ σώματα, καὶ ἀεικαίαν ἐσέσθαι τοῖς πᾶ-
σι κατὰ κολαζήκοσι. πῶς δὲ οὐκ ἡλπίστον ἐπὶ
τοῖς κακοῖς μέλα φερεῖν καὶ αὐχέν τὰς ὁδοὺς
ἐν αὐτοῖς; εἰ γὰρ κακοὶ αἱ θλίψεις, φησὶ δὲ
δύσκολος καὶ χαλεπὸς ἐν κακοῖς. Ἐπεὶ δὲ ἡλπίστον
καὶ ὁ δόσολογος οὐκ ἡλπίστον. οὐκ ἀρεὰ κατὰ
τὰ τοιαῦτα γυμνάσματα. ἀρεὰ ὅτις ἐν πλῆ-
τι θλιβόμενοι, ἐξενωχρεῖται. δύσκολος γὰρ,
οὐκ ἐγκαταλείπει. πειρασόμενοι, ἐξανα-
τῶμεν, νομιζόμενοι ἐναι πτωχοὶ, πολλὰς πλε-
πῆσαι καὶ ὑπολαμβάνομεν μηδὲν κεκτημένους
πάντα κατέχει. τὸ γὰρ πᾶσι ὅλος ὁ κόσμος
τῶν χρημάτων. τὰ δὲ ἀπίστα, εἰς ὁβολός. ἐπὶ δὲ
ἐπέται τοῖς ὑπολαμβάνουσι καὶ τὴν γαστρίαν
τῆρα ἢ τὰ ἀγαθὰ ἐναι, οὐκ ἔστιν ὅτι κα-
κῶν, ἡς δικαίως αἰεὶ ἐν πολλοῖς κακοῖς ἐναι ἀν-
θεωρίας. λέγουσιν περὶ φητέας. πολλὰ αἱ
θλίψεις τῶν δικαίων. οὐκ ἀρεὰ δὲ καὶ τῶν κα-
κῶν συμβεβηκότων ὑπομνήσαι τὰς ὁδοὺς
τοῦ πᾶν κατὰ ἐναι. ὡς ὁ χρηματισμὸς μὴ
ἐνέκειν χυμῶτα τὰς ἀεικείας ἀγῶνας,
φησὶν οἱ αἱ μετὰ τὰς κε χρηματικῶν, ἡ
ἵνα ἀναφανῆς δικαιοσύνη; εἰ γὰρ οὐκ ἀλλοῶς ἀνα-
φαίνεται ὁ ἰὼς δικαιοσύνης; ἡ ἐν τὰς τὰς τῶν
καὶ τὰς ἀπὸ κατὰ λέγουμεν ὑπάρχοντα
αἵματ' ἀναφανῆς αὐτῶν τὴν δικαιοσύνην; ἐν
πόμενα δὲ ἀντὶ τῶν ἐν, μηδὲ τὸν διαβολοῦ
τῶ ἀγῶ κακὸν πυρρᾶναι. τῶ δὲ οὐκ ἰὼς ὁ
διαβολοῦ κακὸν οὐκ ἔστιν. ἐπεὶ τοῖς ἀγαπῶ-
σι τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν ὁ θεός, τοῖς καὶ περὶ τῶν κλητοῖς ἔσιν. ἐπὶ δὲ
περὶ τῶν κατὰ τὸ ἐναργὲς ἐναι φημέν τὸν δικαίον ἐν ταῖς καὶ τῶ ῥητὸν διλογί-
αις ἐσέσθαι τῶ ἐν ταῖς γραφαῖς ἐκκειμένων νομιζομένων ἀγαθῶν. πολλὰ γὰρ ἰστορία ἡ περὶ
τῶ ἀγῶς ἐξεταζομένη ἐν τῶν τοῦ ταῖς τοιαύταις ἐκδοχαῖς. καὶ ἀνόητόν ἐστι τὸ ὑπο-
λαμβάνειν δανείων τὸν ἀγῶν ἐσέσθαι πολλῶν ἐθνῶν τρεπόμενος καὶ πόλιν ἀνοήτων

P. 33, 12.

Job 40, 3.

Rom. 8, 28.

Ezech. 28.
15.

ἐν τῇ δροσῇ. μεταπεσεμὺς ἐξ* τελευθῶντες θ. εἰς ὑπερεπαθείη ἐπὶ τῷ καλῷ. εἰς*
τῇ ἐπ' ἀρχαί. τότε αἱ τινὲς ἐπὶ τῷ δέξαναι ἀναφέρειν τὰ πολλὰ πλείον διὰ
σάρκιν ἐπὶ τῷ κτήνι καὶ τῷ συνοχῶν ἐξείν. οὐδὲν δὲ τὴν αἰσιν. ἐξ καὶ τὴν ἐξελ-
εἰρημένους ἀμώμους ὑπερεπατεῖν ἐπὶ ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, * ἕως ἐνθεθῇ ἀνομιᾷ.

ἀνδραγαθμάτων λείαν διαφέρειν τὸ πνεύ-
 τειν, ἥ τ' ὑμῶνεν ῥωμαπκῶς· διὰ τοιοῦτον
 ἔτι δὴ ταῦτα δοῦναι ἀκολούθως τινες πρε-
 σβυτέρ, ἥ μὴ τὴν ἀνάσασιν ἐν ταῖς πρῶταις
 ἐπαγγελίαις ἐσθὲν ἡμᾶς μέλειεν τὰ τοιαῦτα
 δοῦναι, καὶ πῶς· πῶς ὅ κατενοποῖεν ταῦτα ὅ
 φθάσαντα καὶ εἰς τὰς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν, με-
 γάλῃς δυνείας δόξαν ἀπενέκατον ποίησι τὸ
 χριστιανισμὸν πολλὰ βελτίονα δοῦναι· ἐχόν-
 ταν πᾶν ἄλλοτερον τὸ πνεῦμα· ἡμεῖς ὅ γὰρ τὸ
 Β θωμῶν τὸν ἡμῖν ἀπὸ τῶν ὀφειζόμενων τῶν ἱερῶν
 λογίων ἀφαιρησόμεθα· ἐφάσκειν γὰρ ἀφαι-
 ρεσθαι μὴ τὰ λέγειν ἐν πνευματικοῖς, καὶ ἐν
 ἀπνευματικῇ ἐναι τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ· ἐ-
 μὴν ἡμεῖς μὲν εἰς τὰ ἀπνευματικὰ τῶν ἀ-
 θῶντων ὑείδω, καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸν δόξαν
 καὶ τὴν διδοῦσαν ἥ τὴν πᾶσιν· ἥ καὶ τὸ δι-
 νᾶν ἐπειράσκειν τὰ πνευματικὰ ὡς ἐν ἐπι-
 μῇ διαλύσασθαι· πᾶν τοῦτω ἐστὶ τὸ ἀπ-
 νευματικὰ ἀγαθὰ ἢ δὴ λεγόμενα· ἐπεὶ ἀληθὲς τὸ· ἐν
 C μὴ κυρίῳ οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην οἰ-
 πᾶσιν οἱ οἰκοδομοῦντες αὐτόν· ἥ· ἐὰν μὴ
 κυρίῳ φυλάξῃ πόλιν, εἰς μάτην ἡγρηπῇ-
 σεν ὁ φυλάσων· οἰκοδομῇ ὅ οἶκον, πᾶς ὁ πνε-
 ματικὸς· ἥ φυλάσῃ πόλιν, πᾶς ὁ τελειῶ-
 μάτων ὅ τ' ἔργον ὁ οἰκοδομοῦντος, καὶ μα-
 τὰς ἡ φυλακὴ ὁ περιεῖν, ἐὰν μὴ κυρίῳ
 οἰκοδομήσῃ, καὶ κυρίῳ φυλάξῃ· ἐκτός ἀν ἐπὶ
 ὁ πνευματικῶς ἡμῶν ἀγαθόν, ἡ ἀνπλα-
 D βασιμῇ ὁ κυρίῳ διώμας· ὁ οἰκοδομῇ
 οἰκοδομοῦντος· καὶ συνοικοδομῇ τὰ πᾶν
 διωμάριον κατ' αὐτὴν ἀπαρτίται τὸ οἰκο-
 δομῇ· τὰ ὅ αὐτὰ καὶ ἐπὶ τὸ φυλασόμεν
 πόλεως νοσησὶν καὶ ὡς ἐὰν ἐπιτομὴ τὸ γε-
 γνηκὸς ἀλάθον, τὸ ποιητικὸν ὁ καρπὸς, με-
 τὴν ἐναι ἐκ πνευματικῆς καὶ τὴν τεχνικὴν
 γεωμετρίας, καὶ ἀπνευματικῆς ὁ ὡς τὸ πνε-
 νοίας καὶ τὴν τῶν ἀφῶν, ἐκκαρπύσκειν καὶ φε-
 αὐτὰ ἐκείνους ὑποδο· ἐστὶν τὸ ὁ λογικὸς ἀλάθον
 E ἐκείνους ἐν, ἐκ τῶν πνευματικῶν αὐτῶν,
 τὸ συμπενοῦν θείας διωμάσεως τὸ τὰ κα-
 λίστα πνευματικῶν· ἐ μόνον τοῦτω τὸ κα-
 λὸν καὶ ἀλάθον ἡγείσθαι, ἡγεία καὶ τὸ πνε-
 ματικῶς τὸ ἡμετέρας ἥ τὸ θείας συμποίας
 ἥ τις ἐστὶν ὡς πνεῦμα ἡμᾶς ἀπνευματικῶν· ἀλά-
 ἥ εἰς τὸ ἡγρόμενον καλὸν καὶ ἀγαθὸν διαμεί-
 νειν

ἐν αὐτῷ, ἡγουμένη τυχεύειν ἔσται καὶ τὴν
 ἡσυχίαν ἐκπεπαισμένην ἔσται, ὡς φέρεται
 ποτὲ γυμνῶν, πρὸς αἰσθητικόν, ὡς φέρεται
 σωτηριεύμενον ἐπὶ τῷ γλῶσσῳ. ἐμὸν γὰρ ἐπὶ
 τοῖς ἡσυχίοις τῶν ἀνθρώπων ἐάν τις τέλει ᾖ, τῆς
 δὲ τοῦ θεοῦ θείας ἀπέχου, ἀληθὲς τὸ εἰς ἐδὲν
 αὐτὸν λογισμῶν. ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ἀγγελί-
 κῃ τῆς ζωῆς, καὶ δεξιῇ, καὶ πάσι τῇ, ὅθεν
 θεὸς παρέσιν αὐτῇ, θείας τυχεύουσας. ἄχα-
 ροῦ ὅρῳ ὁ ἱερεὺς διπλοῦς πολὺ ἐλατῶν ἢ
 μέτερον θεωρεῖται τῷ θεῷ διωκόμενος, B
 πρὸς τὴν κτίσιν τῶν ἀγαθῶν, φησὶ τὸ τέλος,
 ἐπὶ τῇ ἐλπίδι εἶναι, ἐδὲ τῇ τρέχοντι. ἀλλὰ
 ἐπὶ τοῦ θεοῦ ἐχ' ὡς χωρὶς ἔβλεπεν, καὶ
 ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐδὲν ὄν-
 τος ἔβλεπεν, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, συγκρίσει ἔλεος ἔ-
 θεοῦ. καὶ διὰ τὸ τῷ πνεύματι καλῶς
 δέοντος μάλλον ἀναπνεύει τὸ ἐλεῶν ἔλεος, C
 ἢ τὸ ἀνθρώπων ἐλεῶν καὶ τρέχειν. ταῦ-
 τ' ἐπὶ πολὺ παρεκβεβηκέναι δοκοῦντες,
 δεξιῶν περὶ ἀναγκαῖα αὐτῶν εἶναι, C
 πρὸς τὸ πολλοὶ λέγουσι, πρὸς δεξιῇ ἡμῶν
 ἀγαθὰ; καὶ τὸ διωκέντων ὁ λόγος τοῖς λέγου-
 σι πολλοῖς. πρὸς δεξιῇ ἡμῶν ἀγαθὰ, παρέστη
 καὶ δεξιῇ πᾶσι ἀγαθὰ. διὸλον ὅτι ἐπὶ πᾶσι
 ἀγαθὰ ἵνα διατε ἀσκήσεων ἐπὶ τῶν κτισ-
 μένων ἀγαθὰ, καὶ ἀνατρέψωμεν ἀκακά
 διὰ τῶν ψυχῶν ἡμῶν. ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ
 φερόμεν ὅτε μὴ κυροῦμεν, ὅτε δὲ περὶ καὶ
 κατὰ τὴν ἐλπίδα, θαυμάσιον ἐπὶ τῇ διέσει τῷ
 τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν θεωρητικῶν κερδῶν D
 ἐπὶ τῇ σωματικῇ καὶ τῇ ἐκτὸς λεγομένην
 πρὸς τοῖς ἐχ' ὑπὸ δόγματι ἔχουσιν. ὡς ἐν τῷ
 ἰσθ. ἐπὶ ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα ἐκ χειρὸς κυ-
 ρίς, ἀκακά ἐχ' ὑποβόρην; καὶ ἐν τῷ ἱερε-
 μίᾳ κατέβη κακὰ πρὸς κυρίᾳ ἐπὶ πύλας
 ἱερουσαλήμ. ἀντὶ τῷ εἰπεῖν, ἐπὶ τοῖς ἀδ-
 κῆσι πᾶσι, καὶ ἡδὲ πυγχαίνοντες ἐδεξάμεθα
 πρὸς τὸ θεωροῦντες ἐπὶ ἡμῶν ἐσθλάτα, πικρὰ
 καὶ ἐπὶ πᾶσι πρὸς τὸν κυρίᾳ; λέγει E
 γὰρ τὸ ἐπὶ ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα ἐκ χειρὸς
 κυρίᾳ, ἀκακά ἐχ' ὑποβόρην. ἀντὶ τῷ
 θανάτῳ θεωροῦντες πᾶσι πᾶσι τῇ ἱερουσαλήμ
 ὡς τῇ παιδουλίᾳ τῆς οἰκουμένης ἐν
 αὐτῇ γένῃ, γένεσθαι τὸ κατέβη κακὰ πρὸς
 κυρίᾳ ἐπὶ πύλας ἱερουσαλήμ. δεξιῇ τῶν
 ἀγαθῶν συμπίπτει, μὴ γλίσχρους εἶναι πρὸς
 τὰ ὀνόματα, ἀλλὰ καταλαμβάνειν
 ποτὲ κυρίᾳ τῶν πραγμάτων ταῦτα τέτακται καὶ
 ποτὲ διὰ τῶν σενοχωρίων τῶν ὀνομα-
 τῶν ἐκαταχέσθαι. ἐπὶ ὅσῳ τῷ πᾶσι ἰάσασθαι,
 καὶ ἐδωρήσασθαι ὑγίαν, καὶ ὁψείας, ἀκού-
 σαι ἀνθρώποις, θεωρητικῶς μὴ τῷ ἀναλογίᾳ
 αὐτῶν ζητητέον, ἔλεος τὰ τῇ ψυχῇ
 πάθῃ θεωρητικῶν διὰ τούτων τῶν ἱσθμῶν
 δηλούμεν. ὅθεν ἀποποντὸν ἐπὶ τοῖς τοῖς
 C

ipse apud Esaiam caelo exciderit, qui prius
 fuerat Lucifer mane oriens, postea contri-
 tus, & afflictus in terram. Non solum enim
 in filiis hominum, si quis perfectus sit, si
 ablit ea, quæ ex Deo est, sapientia, verum
 est eum nihili esse factum: sed & in Angelo-
 rum ordine, ac principali, & in omni ordi-
 ne, qui, quantum Deus ipsi adest, divinus
 est. Forte igitur sacrosanctus Apostolus,
 qui sciret multo minus conferre ad compa-
 randa bona voluntatem nostram, quam di-
 vinam virtutem, demum ait: *Non esse vo-*
lens neque currentis, sed Dei miserantis: non
 quasi Deus non volentes, aut non currentes
 adjuvet; sed quasi nihil sit velle, & currere
 ad Dei misericordiam: atque idcirco par
 esse, Dei misericordiam, quam humanæ vo-
 luntati, aut cursui, bonum potius adscribi.
 Atque hæc prolixius disputata sunt, quæ
 necessaria esse putabamus ad id illustran-
 dum: *Multi dicunt, quis ostendet nobis bona?*
 quoadenim fieri potuit, disputatio nostra,
 multis querentibus, *Quis ostendet nobis bona?*
 quænam bona sint, ostendit & demonstra-
 vit; imo etiam, quænam sint mala; ut labo-
 riosis exercitationibus & precibus acquira-
 mus bona, & à nostris mentibus mala aver-
 tamus. Sed quoniam interdum proprie, in-
 terdum improprie loqui licet, non mira-
 bimur si bonorum & malorum nomen, cor-
 poreis, & iis quæ externa vocantur, ab iis qui
 non recte sentiunt, attributum reperimus,
 velutin Job: *Si bona suscepimus à manu Do-*
mini, mala non sustinebimus? & apud Hiere-
 miam: *Descenderunt mala à Domino super por-*
tas Hierusalem. Pro eo enim quod est, si quæ-
 piam utilia & jucunda suscepimus, quæ
 à providentia ad nos pervenerunt, quidni
 dura & molesta libenter feremus? dicitur:
Si bona suscepimus ex manu Domini, mala non
sustinebimus? Et cum dici potuisset; Hæc
 Hierusalem ad erudiendos ejus cives divina
 providentia evenerunt, scriptum est: *De-*
scenderunt mala à Domino in portas Hierusale.
 Oportebit ergo nos, rebus intellectis, no-
 minum non ita tenaces & parcos esse, sed
 videre, ubi proprie rebus imponantur, &
 ubi propter inopiam improprie. Si autem
 Servator quædam medicatus est, & sanita-
 tem dedit, & visum, & auditum homini-
 bus, altior eorum sensus inprimis quæren-
 dus est, cum verbum perturbationes animi
 curare his historiis significetur, neque ab-

Job. 2. 10

Mich. 1. 12

fur-

lurdam fuerit, in iis quæ in historia promittuntur, facta intelligere, ad eorum qui tunc erant hominum admirationem & stuporem, ut qui sermonibus demonstrationis & doctrinæ non crederent, virtutes prodigiorum reveriti doctore adhererent.

κατὰ τὴν ἰσορίαν ἀπαγγελόμενα νοεῖν γενομένην ὑπὲρ καταπλήξεως τῶν τότε ἀνθρώπων. ἵνα οἱ μὴ πειθόμενοι λόγοις δποδεικτικοῖς & διδασκαλικοῖς, δυσωπηθέντες ἰδὲς τεραστὰς δυναμεις, συγκαταθῶν τῷ διδάσκοντι.

ECOMMENTARIIS in Psalmum 40.

EK TON EIS TON V. 4. AL- μὸν ἐξηγητικῶν

Postquam principium historiae de Vria ad B
reconditum sensum rapuit, insert:

Ἐν μέσῃ τῇ κατὰ τὴν ἐρίαν ἰσορίας τῇ δόξῃ
ἀλληγορήσας, ἐπιφέρει.

Eodem Interprete.

SI cui autem violentum esse videtur, quod partem historiae ad abstrusum sensum transtulerim, nec eam æquabiliter interpretatus sim, apertum est hæc temere dictū iri, alia porro in hunc locum inquirenda esse, nisi quidem qui locum hunc accuratissime perpenderit, inveniat quo modo omnia conciliet quæ de homine interfecto & ejus illa bonitate dicuntur, cum nollet domum suam adire, ibique requiescere, cum populus in castris esset, & militiam toleraret. Sed nescio quo pacto, qui reconditum in his sensum nolunt admittere, & dictionem per se nudeque scriptam esse putant, assequuntur voluntatem sancti Spiritus, qui scriptio- ne res eas dignas judicavit, in quibus non solum turpis libido, sed & crudelitas & inhumanitas David coarguitur, qui ausus esset in Uriam facinus alienissimum à quovis homine qui vel mediocriter bonis moribus fuisset excultus. Dixerim equidem, quem admodum judicia Dei magna & inexplicabilia sunt, quæ videntur rudibus & ineruditis mentibus erroris causam dare: ita Dei Scripturas, magnas quidem & arcanis abstrusisq; & difficillimæ considerationis sententis refertas esse, sed & difficillimam habere explicationem, & videri rudes ac incultos dissentientium animos in errorem impulisse, qui inconsiderate nec sine demeriti temeritate Deum reprehendunt ob eas quas non intelligunt Scripturas: indeque ad alium Deum fingendum prolabuntur. Itaque tutissimum est explanatoris Verbi interpretationem expectare, & ejus quæ in arcano latet sapientiæ, quam nemo principum hujus seculi novit, secundum denudationem mysteriorum temporibus æternis conditi, declarati Apostolis & eorum similibus per scripturas propheticas, & Servatoris nostri Verbi, quod erat in principio apud Deum, in ipsos exortum.

1. Cor. 2,
7, 8.

Rom. 15,
2, 26.

μὲν, φανερωθέντῃ τοῖς ἀποστόλοις & τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς, διὰ τὴν γραφὴν ἀποφθιτικῶν & τῇ προμηνείῃ εἰς αὐτὰς ἐμφανείας & σωτηρίας ἡμῶν λόγῳ & ἐν δόξῃ τῶν θεῶν.

Εἰ δὲ τῷ βίοντι εἶναι δοκεῖ τὸ ἐκ μέσης μὲν ἰσορίαν ἀλληγορήσας, μὴ ἱερομασίᾳ δὲ αὐτῷ, δὴλον ὅτι ταῦτα ὑπὲρ ματῶν κατέχευται. ἢ ἀλλὰ ὅτι ἐν τῷ ὅπῳ ζητῶντες οὐκ ἀποπλῶν πῶς βασιλεύσας τὰ ἐν τῷ ὅπῳ, ὡς ἐπὶ ταῖς ἀποκαταστάσεσιν, καὶ τὰ αὐτῶν τὸν αἰῶνα θέντα ἀνδρὰ ἐπὶ τῷ δικέσθῳ αὐτῷ, ὡς οὐκ ἀνδρὰ μὴ βελόμενον εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ὡς οὐκ ἀνδρὰ ἀναπαύεσθαι, & λαὸς ἐν στερεῇ πεδῶ πυγχανντῶ & ἀγωνιῶντῶ. οὐκ οὐδὰ ὅτι οἱ φθόντες τῷ ἐν τῷ αἰῶνι ἀλληγορίαν, καὶ τῷ λέγειν δι' αὐτῶν ἀναγεγραφθῆναι νομίζοντες, ἀναγινώσκουσι τὰ ἐπὶ τῇ ματῇ & αἰῶνι πνεύματῳ παραγματοῦ ἀναγραφῆς ἀξιοῦσιν. ὡς οὐκ εἰ μόνον ἀκολασίας, ἀλλὰ καὶ ὁμότητος, καὶ ἀπαρτησίας κατηγορεῖται & δακρύδ', & λήθησιν τῶν ἐν τῷ αἰῶνι παραγματοῦ ἀλλοτρίων & πυχόντῶ ἡτοῖς μετεώρως βελτιωθέντῶ. ὡς οὐκ εἰπομεν ἀνὸς ὡς οὐκ ἀνδρὰς & θεοὺς μεγάλας καὶ δυσδμήτοις εἰσι, δοκῶσιν αἰῶνι πυγχανντῶ τῶ ἀπαμδύτοις πλανᾶσθαι ὑπὸ χάσας. ὡς καὶ αἱ γραφαὶ αὐτῶν, μεγάλας μὲν καὶ πεπληρωμένας νοημάτων εἰσιν διδασκαλίας καὶ μουσικῶν καὶ δυσεωρήτων. σφόδρα ὅτι καὶ δυσδμήτοις εἰσι, καὶ αἰῶνι δοκοῦσι & τῶ ἀπαμδύτοις πλανᾶσθαι τῶ ἐπεροδοξῶν ὑπὸ χάσας ἀπεισιπῶς καὶ μὴ ἀπεπτείας κατηγορουμένων & θεοὺς εἰς ὧν εἰς νοοδοξίας γραφῶν, & διὰ τῶ ἐκπληρόντων ἐπὶ ἀναπλάσμιον ἀλλὰ θεοῦ. ἀσφαλὲς οὖν τὸ ἀντιμεθεῖν τῷ ἐμυθίῳ & λαθύνεισθαι λόγον, & τῶ ἐν μυστηρίῳ θείῳ ἀποκακευμμένης, ὡς εἰδὲς τῶ δέχοντων τῶ αἰῶνι τῶ ἐργασίας, καὶ ἀποκαλύψιν μυστηρίων χρόνους αἰώνιους σεσχηματισμένους, φανερωθέντῶ τοῖς ἀποστόλοις & τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς, διὰ τὴν γραφὴν ἀποφθιτικῶν & τῇ προμηνείῃ εἰς αὐτὰς ἐμφανείας & σωτηρίας ἡμῶν λόγῳ & ἐν δόξῃ τῶν θεῶν.

EX